

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — A hydrobiológiai állomások munkaköréről. *Mr.* — A haláterszítők alkonya. *Rm.* — Árvizek. *SMJ.* — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hivatalos árjegyzések. — Hirdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

A földművelésügyi m. kir. miniszter a „Liptóvármegyei Vágvízi Halászati Társulat” módosított üzemtervét 62064 1917. II. B. 2. szám alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

A hydrobiológiai állomások munkaköréről.

E folyóirat ezidei 2-ik számában „A halélettani állomások feladatai” címen megjelent érdekes cikkhez legyen szabad egy, e téren működő szakembernek is néhány gondolatot hozzáfűznie, illetőleg az ott kifejtetteket egy és más irányban kiegészítenie.

Mindjárt a bevezető sorokhoz meg kell jegyeznünk, hogy a szennyvíztisztítás és hydrobiológia kérdéseinek ugyanazon kísérleti állomás munkakörébe való utalása, mint azt utóbb a mi halélettani állomásunk esetében is a gyakorlat megmutatta, tényleg hátrányos, mert így a két tudományszak közül egyik vagy másik kevésbé jut érvényre. Ennek oka véleményünk szerint elsősorban az, hogy a két szak művelésére merőben eltérő előképzettségű szakemberek hivatottak. A szennyvíztisztítás ugyanis technikai kérdések megoldásával foglalkozik s inkább a technológiával és közegészségügyi mérnöki szakkal van szorosabb kapcsolata, mint a hydrobiológiával. Megállapíthatjuk tehát, hogy a szennyvíztisztítás az alkalmazott természettudományok egyik csoportját öleli fel, s azért annak művelésére főleg műszaki vegyészek, mérnökök és orvosok hivatottak. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a szennyvíztisztítás a hydrobiológiával egyáltalán nincsen vonatkozásban, de az egyedüli kapcsolat csupán azon a szükségszerű körülményen múlik, hogy az ipari és városi szennyvizek a természetes vízfolyások útján kerülnek leveztetésre. Az ilyen módon elszennyezett folyóvizekben végbe-

menő öntisztulási folyamatokkal karöltve járó oekológiai tünemények azok, melyek a szennyvízvizsgálatok keretében a hydrobiológust is érdeklik. Ez a kutatási terület azonban nagyon korlátozott, s a tulajdonképeni hydrobiológiának csak elenyésző kis részét alkotja. Az előrebocsátottakból megítélhető tehát, hogy a biológusnak a főleg technikai irányú szennyvízvizsgálatok körül csak meglehetősen alárendelt szerepe lehet.

Ezzel szemben a hydrobiológia ma már a tiszta természettudományok egyik önálló ága és feladata, mint azt többek közt *Thienemann* is hangsúlyozza, hogy a vízben élő szervezetek eloszlását és azoknak a vízhez való viszonyát tanulmányozza. A tenger tudományos vizsgálatánál már régi keletűek az ilyen irányú vizsgálatok és a tengeri halászat érdekeinek előmozdítása körül már eddig is jelentős gyakorlati eredményekre vezettek. Az édesvizek hydrobiológiai vizsgálata ellenben külföldön is csak az utóbbi években kezd egyre nagyobb mértékben tért foglalni. Ez a tudományszak, mint az az utóbbiakból is ki fog tűnni, igen nagy munkakört ölel fel és az elméleti természettudományok módszereit alkalmazza, úgy, hogy az elméleti természettudományokkal való kapcsolata szorosabb, mint az alkalmazott műszakiakkal. Ez utóbbiakkal a kapcsolat inkább csak a tudományos bűvárkodással kapott ismeretek gyakorlati alkalmazásában nyilvánul, pl. mesterséges halastavak tervezésénél.

Mint hogy egyrészt a szennyvízvizsgálatokhoz szükséges kiterjedt technikai, másrészt a hydrobiológiai tanulmányok körül csoportosuló sokoldalú elméleti tudást ugyanazon szakemberektől, legyenek azok műszaki, vagy elméleti előképzettségűek, fizikai okoknál fogva elvárni nem lehet, nyilvánvaló, hogy a két szaknak, különösen kisebb személyzetű kísérleti állomás munkakörében való egyesítése, egyik vagy másik szak túltengésére fog vezetni.

A modern hydrobiológiai kutatásokkal kapcsolatosan

végződik vizsgálatok munkaköre, a mint már fentebb jeleztük, valóban óriási.

A hydrobiológia feladata a vízi szervezetek eloszlásának és vízhez való viszonyuknak tanulmányozása lévén, *a hydrobiológusnak mindenekelőtt a természetes vizek természettani, vegyi, földtani, földrajzi stb. tüneteinek és sajátosságait kell ismernie, mert mindezek a tényezők befolyásolják a vízilények életműködését.* Hogy a tanulmányozandó tünetek nagy tömegét csak némiképp is áttekinthessük s hogy továbbá azoknak a hydrobiológiához való viszonyát fölismerhessük, bizonyos rendszerhez kell magunkat tartani. Rendszerünk alapja az a megállapítás lehet, hogy a vízi szervezetekre legközvetlenebb hatást természetesen maga a víz gyakorolja. Ezért

1. a víz vegyi összetételét és az attól függő természet-tani sajátosságokat kell megismerni.

2. A vízzel érintkező meder és partvonalak köztani szerkezetét, földtani (geológiai) alakulatát, a fenék domborzati viszonyait és végül a képződő üledék minőségét kell vizsgálni.

3. A víz felszínével érintkező légkör természettani és vegyi tulajdonságai is tanulmányozandók, tehát a meteorológiai tényezők is tekintetbe veendők.

4. A víz mindazon fizikai tulajdonságait is tanulmány tárgyává kell tenni, melyek a naptól származó, mindent életető erővel, annak sugárzó energiájával vannak összefüggésben.

Az első csoportba tartozik tehát a víz vegytani vizsgálata. Ismeretes azonban, hogy a víz kémiai összetétele, annak fizikai tulajdonságait nagy mértékben módosítja. A víz azon természettani tulajdonságai, melyek a vegyi összetételtől függenek, a következők: sűrűség, ozmózisnyomás, fagyáspontcsökkenés, forráspontemelkedés, gőznyomáscsökkenés, elektromos vezetőképesség, benső súrlódás, fénytörőképesség stb. Mindezek a természettani tulajdonságok, vagyis a vegyi összetétel is a vízilények eloszlására igen nagy befolyással vannak. Mindjárt megértjük ezt, ha meggondoljuk, hogy a planktonlények tömeges helyváltozását legtöbb esetben a *víz-áramlások* eszközlik. Az állóvizek úgynevezett kiegyenlítő (konvekciós) áramlásait az egymás fölötti vízrétegek sűrűségkülönbségei hozzák létre. A sűrűségkülönbségeket pedig igen gyakran a víz felszíni párolgása révén beálló töményülés okozza. A felszíni párolgást viszont a víz forráspontemelkedése és gőznyomáscsökkenése szabályozza. A víz ozmózisnyomása (állati és növényi eredetű, ú. n. félig áteresztő hártákkal elválasztott oldatok úgy hatnak egymásra, hogy a töményebb oldat a hígabból tiszta oldószert (vizet) szív magába; annak az oldatnak nagyobb az ozmózisnyomása, a mely az oldószert magához vonzza) és a vízben élő szervezetek eloszlása között élettani alapon észlelhető összefüggés. A különböző fajú szervezetek ugyanis csak olyan vízben tudnak megélni, melynek ozmózisnyomása vérük és sejtmedveik ozmózisnyomásával nagyon szűk határok között megegyezik. Az ozmózisnyomás értékét legegyszerűbben a fagyáspontcsökkenés meghatározása útján állapíthatjuk meg, de az elektromos vezetőképességéből is következtelhetünk a víz ozmózisnyomására. A víz benső súrlódásával magyarázhatók meg sok esetben az állóvizek bizonyos felszíni áramlásai, tehát a benső súrlódásnak a plankton vándorlása körül lehet szerepe. A planktonlények lebegését elősegítő szervek, a víz benső súrlódásához idomultak, miért is egyes alakok jelenléte vagy hiánya, a benső súrlódással hozható vonatkozásba.

A vízzel érintkező meder köztani és geológiai viszonyai többek között a víz vegyi összetételére vannak hatással, a partvonalak földtani és a fenékdomborzati viszonyai pedig például a halak ívóhelyei tekintetében fontos tényezők.

A víz vegyi sajátosságai szempontjából jelentőségük van a meteorológiai tényezőknek is. A vízben oldott gázok főforrása a légkör. A vízben oldott gázok mennyisége pedig egyensúlyban van a légkör gázaival, a mely egyensúlyt a hőmérséklet és légnyomás szabályozza. Tudjuk, hogy a vízben oldott oxigén és széndioxid gáznak mily fontos élettani szerepe van. A meder köztani összetételét is tekintetbe véve, a fenék anyagait, a vizet és a légkört együttesen az elméleti vegytan tanítása szerint oly rendszernek (háromfázisú heterogén-rendszer) tekinthetjük, a melyre nézve bizonyos egyszerű törvényszerűségek vannak már megállapítva; ezek alapján a vízben végbemenő fizikai-kémiai változásokat, melyek a vízben élő szervezetek élettani működésével szoros összefüggésben állanak, egységesen tanulmányozhatjuk. — A meteorológiai viszonyok — például a légáramlások — okozzák a víz hullámzását és gyakran áramlását is. E tünetek a plankton helyváltozását vonják maguk után. Végül ugyancsak a meteorológiai tényezőkkel függenek össze a jégképződés, párolgás és az esőzések alkalmával beálló vegytani értelemben vett hígulási tünetek is.

Az élővizek természettani tulajdonságainak egy másik nagy csoportja, a víz hőmérsékleti rétegzettsége, színe, átlátszósága stb., a sugárzó energiával kapcsolható össze. Földünk legfőbb sugárzóenergia forrása a napenergiakészlete. A naptól kiinduló elektromágneses sugárzás hő- és fény sugarak alakjában éri a vizek felületét. E sugarak egyrésze a felületről visszaverődik, nagyobb része azonban benyomul a víz belsejébe, s abban részint tovább halad, részint pedig elnyelődik (abszorbeálódik). Hydrobiológiai szempontból a vízbe hatoló sugárzásnak van fontossága. Mert míg az elnyelt sugarak a víz hőenergiatartalmát növelik, miáltal annak hőmérsékleti rétegzettséget módosítják, melynek folyamánként kiegyenlítő áramlások következnek be, addig az áthatoló sugárzás energiakészletét a növényi szervezetek asszimiláció folyamata (potenciális kémiai energia alakjában) köti meg, raktározza el, hogy aztán a növényeket megező állati szervezetek életműködésük közben értékesíthessék. A víz színét és átlátszóságát szintén a fény elnyelés tünetévével értelmezik és a víz e két tulajdonságának tanulmányozása alapján sok csodálatos élettani folyamat titkát fejthetjük meg, melyek különösen a mélyebb vízrétegekben mennek végbe.

A fent jelzett rendszerhez tartva magunkat, futólagosan áttekinthetjük azokat a legfontosabb természet-tani (fizikai), vegytani (kémiai), földtani (geográfiai) és meteorológiai tényezőket, melyek a természetes vizekben egymás mellett élő szervezetek életműködésének nagyszerű egyensúlyát irányítják. Rövid áttekintésünk korántsem kimerítő, mert még számos itt föl nem említett jelenséggel kell a hydrobiológusnak számolnia, ha a vizek életének rejtelmét akarja fölmutatni. Azt a tudományt, a mely mindezeket a jelenségeket együttesen tárgyalja, *hydrografiának, vagy vizrajznak**) szokták nevezni.

Az elmondottak alapján most már a hydrobiológiai állomások munkakörét is szabatosabban fejezhetjük ki. *A hydrobiológiai állomások feladata ezek szerint a már említett biológiai vizsgálatokkal párhuzamosan*

*) A „vizrajz“ más értelemben a természettani földrajz része, a vizek leírása; szűkebb értelemben valamely ország vizeinek műszaki (szabályozási stb.) szempontból való tárgyalása. Szerk.

hydrologiai tanulmányokat végezni. Hogy ettől a munkálkodástól minő gyakorlati haszon várható, azt legjobban a nemzetközi tengerkutatás nyomán fellendült okszerű tengeri halászat már említett eredményei mutatják. Ugyanez fog bekövetkezni az édesvízi halászatnál is, ha a tenger tudományos vizsgálatánál alkalmazott hidrográfiai módszereket az édesvizek vizsgálatára is alkalmazzák. Hogy csak egyéb példát ne említsek, a halastavak mesterséges trágyázásának még ma is megoldatlan kérdését csak akkor fogják megfejtetni, ha beható hydrologiai vizsgálatok alapján, a vizek belső életébe mélyebb betekintésünk lesz. *Mr.*

A halátersztők alkonya.

A halátersztők (hallépcső) tudvalevőleg arra valók, hogy a vízfolyást egész szélességében elzáró nagyobb mesterséges akadályokon át is lehetővé tegyék a halaknak a vízfolyás felsőbb szakaszába való felhatolást. Erre pedig nemcsak az egyenletes megoszlódás szempontjából, hanem egyes féleségeknél (pl. pisztráng), különösen azért van szükség, hogy a halak alkalmas ivóhelyeikhez juthassanak s így fajfenntartásukról kellő mértékben gondoskodhassanak.

Már most csak az a kérdés, mennyire tudjuk ezt a célt az efféle mesterséges létesítménnyel elérni? A halátersztőkről már nagyon sokat írtak, nagyon sokféle képp ajánlgatták megépítésüket, de tökéletes, megnyugtató típust kitalálni máig se tudtak. Itt is rájövünk a régi igazságra, hogy sokkal könnyebb a hibát el nem követni, mint azt aztán jóvátenni. Könnyebb a halaszvizet el nem rontani, mint azt aztán megjavítani.

Legújabbán Schiemenz Pál, a ki már sok megszokott, megcsökönyösödött nézettel és véleménnyel vette fel és pedig sikerrel a harcot, ki is mondja nyíltan, hogy biz azoknak a hallépcsőknek nem sok hasznuk van s valósággal a lélekharangot húzza meg felettük (Über Fischpässe und Schonreviere. Mitteilungen des Fisch. Ver. für die Provinz, Brandenburg, 1917. Nr. 9.)

Megállapítja, hogy a gyakorlatban micsoda nehézségek állanak annak útjába, hogy a hallépcsők céljuknak megfeleljenek. A vízművek, a melyek érdekében a gátak épülnek bizony nem szívesen engedik át a hallépcső táplálására szükséges vizet; kisvíz idején különösen nem. Nagyon nehéz a hallépcső torkolatát is úgy megcsinálni, hogy a felfelé törekvő halak könnyűszerrel megtalálják. Ha meg keresztül is megy rajta néhány hal, mi az ahhoz képest, a mennyi akkor menne fel, ha a gát nem volna ott, stb. Szóval Schiemenz körülbelül kidobott pénznek tartja a hallépcsők építésére fordított költséget.

Bírálja a mellett azt a rendszabályt is, a mely szerint a hallépcsők környékén a halászatot tilalmazzák s a hallépcsők vidékét kíméleti területekké nyilvánítják. Schiemenz szerint ez a tilalom egyáltalán nem okszerű. A gát alá, ugyanis, a víz erősebb áramlása odacsalja a halakat, a békésebb halak tömege közé odagyúlnak azonban a ragadozók is, a melyek ott aztán dús prédára lelnek. Ezt az állapotot pedig semmiképp se szabad túrni, éppen ilyen helyen kell halászni s különösen a nagy ragadozó halakat kifogni. Ha már egyáltalán valami tilalmat akarunk, akkor az csak éppen arra az időre terjedjen, a mely idő alatt azok a vándorhalak, a melyek érdekében a hallépcső létesült, vonulnak.

Leghelyesebb Schiemenz szerint azonban az, hogy egyáltalán ne tilalmazzuk a gát mellett a halak fogását.

Ki kell ott fogni mindazt, a mi kifogható. Ha olyan halakról van szó, a melyek íváshoz vonulnak, mint pl. a lazac, pisztráng, akkor azokat úgy kell kihalászni, hogy ivartermékeiket elvehessük; költessük ki aztán az ikrájukat mesterségesen. Fejtegetéseinek végén érinti Schiemenz azt az esetet, hogy az új duzzasztó gátak építésénél részben a felső érdekelttség rovására, a gát alatti halászok jó halfogóhelyekhez jutnak. Ilyenkor szükségesnek találja, hogy a kérdés a halászati jogosultság szempontjából rendeztessék.

De hát ebben a kérdésben éppen ez a legfőbb nehézség. Teljesen egyetértünk azzal, a mit Schiemenz a hallépcsők gyakorlati hasznavehetőségéről mond. Ott, a hol egyetlen birtokos vízhálózatáról van szó, igazán kár erőlködni a hallépcsőkkel. Azokat a hátrányokat, a melyek a vízmedrekbe épített gátak következtében a halászatra nézve előállnak, jobban ellensúlyozhatjuk az illető vízhálózat megfelelő halászati gondozásával, legfőképp pedig a mesterséges ikraköltetéssel. Ha az ivadékot a vízhálózat felsőbb szintjain kihelyezzük, az szépen eloszlik majd az egész hálózatban; lefelé könnyen megy a dolog.

Nem ilyen egyszerű a helyzet a halászati jogosultságok megoszlása esetén. A felsőbb részek halászati jogtulajdonosai bizvást követelhetik, hogy a rekesztőgátak következtében részükre előálló hátrány kiküszöböltessék. Ennek az igényüknek a jogosultságát törvényeink és rendeleteink is elismerik. (A vízjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 26. §. A halászatról szóló törvény végrehajtása tárgyában kiadott 5000/1889. sz. FM. rendelet.) De mindig csak *hallépcsők* felállításával akarják a bajt orvosolni.

Schiemenz megjegyzései eléggé nyilvánvalóvá teszik, hogy a cél ezzel egyáltalán nincs elérve, vagy csak nagyon tökéletlenül.

Teljesen felismerték ezt már Svájcban is a halászatnál érdekeltek. Ott meg éppen különleges a helyzet, mert a Rajnán egyik vízerőműtelep a másik után épül s legfőképp olyan hal, a lazac, védelméről lenne szó, a mely hal igazi tengerjáró, vagy jobban mondva, tengerlakó vándorhal. Azt mondják tehát, hogy ha sikerülne is olyan hallépcsőt építeni, a melyiken feljuthatnának a halak a legnagyobb része elpusztul a lefelé való menetnél, mert belekerül a turbinákba. A viszonyok a multhoz képest egyáltalán annyira megváltoztak, hogy az érdekelt körök, a halászati törvénynek, a fennálló rendelkezéseknek teljes revízióját látják szükségesnek. (Fisch-Zeitung 1917. Nr. 10. J. Stolz: „Kraftwerke und Fischerei“ és Nr. 11. Chr. Gross: „Wasserwerke und Fischerei.“) Hogy mennyire komolyan foglalkoznak ott e kérdéssel az érdekelt körök, mutatja az a pompásan kiállított füzet, a mely a múlt év végén jelent meg, mint a „Schweiz. Wasserwirtschafts-Verband“ 5. sz. kiadmánya „Die Fischwege an Wehren und Wasserwerken in der Schweiz“ címen Harry A. mérnök főtitkár tollából. E munka előszavából idézzük a következőket:

„Svájc víziműveinél, duzzasztó gátjainál épült halátersztők a vízierőműveknek általában igen költséges alkatrészei. Azok a tapasztalatok, a melyeket a halátersztők hatására nézve Svájcban és a külföldön tettek, készítettek bennünket arra, hogy az „Aare-Rheinwerke“ kezdeményezésére, a kérdést behatóan tanulmányoztassuk s azzal a kötelek főtitkárát bízzuk meg.“

„Tekintettel Svájc nagyobb folyóvizein még építendő nagyszámú vízierőműre s a vízierők kihasználásának, valamint vizeink hajóhatóvá tételének kezdődő nagy fejlődésére, e jelentésben foglalt adatok és következtetések elsőrangú jelentőséggel bírnak a svájci vízgazdaság okszerű fejlődésére, beleértve a halászatot is.“

A jelentés végeredményeképp összeállítja azokat a megfigyeléseket, a melyek arra vonatkoznak, hogy a halak valóban használják-e a nekik épített utat; 72 halátesztő közül

biztosan meg van állapítva ...	20-nál (28 ^o /o)
bizonytalan a használat ...	14-nél (19 ^o /o)
ritkán használják a halak...	3-nál (4 ^o /o)
egyáltalán nem használják ...	32-nél (45 ^o /o)
nincs még elég megfigyelés...	3-nál (4 ^o /o)

A mint tehát látható, a halátesztőknek legfeljebb egyharmadrésze felel meg a hivatásának.

Sajnos, hogy e munka a műszaki adatok bősége, kifogástalansága mellett, halbiológiai szempontból egyáltalán nem áll a kor színvonalán, a mint azt a svájci országos halászati felügyelő Surbeck G. dr. is szóvá teszi a füzetről írott ismertetésében (Schweiz. Fisch-Zeitung, 1917. Nr. 12.).

Tudjuk, hogy a vízierők jobb kihasználásának kérdése nálunk is igen élenken foglalkoztatja az érdekelt köröket; a legközelebbi jövő kényszerítő szüksége az ez irányú fejlődést okvetlenül nagy mértékben megindítja. Jó lesz tehát előkészülnünk, nehogy készületlenül érjen majd a viszonyok elmaradhatlan megváltozása.

Nálunk mindenesetre kedvezőbb valamivel a helyzet, mint pl. Svájcban.

A Poprád vízvidékétől eltekintve, a magas régiókban is élő tengerjáró halunk nincs. Hallépcsők nélkül is boldogulhatnánk tehát s bizonyára alaposabban is segíthetnénk a bajon; de ez csak abban az esetben lehetséges, ha a halászati jogok a gát alatti s a gát feletti szakaszon egységesítenek. Halászati törvényünk erre a *társulati szervezkedés* keretében meg is adja a módot. A társulat megalakítása ilyen vizeken tehát ebből a szempontból is alapfeltétele az okszerű halászati üzemnek.

A gyakorlati megoldás módja ez esetben aztán nem az volna, hogy a duzzasztó gátakba a gátak építője hallépcsőt tartozik beiktatni, hanem az, hogy minden duzzasztó gát mellé, hazai viszonyainkat tartva szem előtt, pisztráng- (galócza-, pérhal)-költőházat tartozik építeni s annak fenntartási s üzemeltetési költségeit viseli.

Rm.

Árvizek.

Már mint gyerek, mindig nagy érdeklődéssel hallgattam édesapámat, mikor az árvizekről beszélt. Egyre az volt a kívánságom, hogy én is átéljek valami nagy árvizet.

Az 1838. évi árvíz, szerencsére, nem ismétlődött meg, de azért három hatalmas árvízből nekem is kijutott. A legnagyobb 1876-ban volt. igen hosszantartó: februártól márcziusig; a másik 1878-ban már jóval kisebb maradt; a harmadik 1881-ben márczius havában már ismét magasabbra emelkedett.

1876-ban az árvízveszedelem a fővárost is fenyegette. Mikor a víz elérte tetőzését, a mostani Erzsébet-híd környékén alig volt a rakpart 2—3 lépcsője kint a vízből.

A főpolgármester és a rendőrség idejében megtették az intézkedéseket, az esetleges veszedelem idejére. Első sorban a Dunagőzhajózási társulatot és a budapesti halászmestereket szólították fel, hogy tartsanak készenlétben mentőcsolnakokat.

A gőzhajózási társulatnak könnyű volt a dolga, hiszen a hajózás szünetelt, volt hát csolnak és ember is ele-

gendő; a budapesti halászmesterek azonban éppen abban az időben haleladással, egyszóval a saját munkájukkal voltak elfoglalva, nekik nem igen volt nélkülözhető csolnakuk és emberük.

A rendőrség azonban nem engedett s legalább 50 csolnakot rendelt ki a halászoktól. Ezeket számmal látták el, evezőkkel, csákyákkal, kötéllel kellett mindeniket felszerelni és mindenikbe 3 embert adni. Az én csolnakom, melyben én és két emberem volt, a 16-os számot kapta.

A halászmesterek szerencséjére a Dunagőzhajózási társulat egyik révkapitányát nevezték ki a mentőcsónakok parancsnokává; ez ismerve a halászokat, belátta nehéz helyzetüket és nem kért közzéllra többet 12 csolnaknál azzal, hogy a többi veszély idején használják a saját részükre. A halászmesterek mégis 14 csolnakot szereltek fel részére.

A révkapitány már idősebb úr volt, de kora ellenére is lankadatlan buzgalommal végezte megbízatásait, éjjel majdnem minden két órában járt köztünk, hozta a folyamammérnökség utolsó jelentéseit.

A magunk dolga se csekély volt: éjjel árvíz veszélyre készenlétben lenni, korán reggel a haleladás körüli teendőket végezni, délután a bárkával bajlódni, este pedig az érkező halakat elbárákzni.

De mi volt az akkor egy halásznak. Ott voltak a dunaparton az üres nagy almáshordók, még szalma is volt bennük; azokban üttöttünk tanyát ellátva magunkat pokróczokkal; ott pihenünk ki, amennyire lehetett, fáradalmainkat.

Napról-napra szaporodtunk az őrségen. A hidászok is igen sok csolnakot és pontont helyeztek el a város minden utcájában. Az ácsok a talpakat a tereken éjjelnappal rótták össze; a tűzoltóság is minden néven nevezendő védelmi eszközt előkészített. Különös és szokatlan látványt nyújtottak a főváros utcái.

Nemsokára az ácsok már járdákat is építettek, a szekerek meg hordták a földet gátaknak az Eskü-tér tájékán. A lapok riasztó híreket hoztak; jósolgatták, hogy mely napon éri a víz el a legmagassabb pontját. Nem volt csoda, hogy a főváros lakossága napról-napra nyughatatlanabb lett. A legnyughatatlanabbak a gazdagabb kerületek módos családapái voltak; azok egy-egy halászt naponként sokszor kétszer is felkerestek, kikérdezték véleményüket, közben szivarral, cigarettával sőt pénzzel is kínálva őket, a végén rendesen kisült, hogy ha baj lesz, hát akkor elsősorban az adakozóhoz menjenek! A halászok notesze tele volt lakók címével, hová „először“ kell menni; egész névsorokat tartalmaztak. Hasonló jövedelmük volt a hajósoknak is, a katonáknak, de még a tűzoltóknak is. Legalább kárpótolták őket némileg az éjjeli őrködés szenvedéséért.

Volt akkor a Dunaparton egy jó vendéglő, a Mayer-féle, egész éjjel nyitva tartották. Ott tartózkodtak azok a halászmesterek, a kik velünk virrasztottak; odajárt a révkapitány is, a rendőrség főemberei, a fővárosi bizottsági tagok, a kiket az őrségek ellenőrzésével megbíztak. Néhanapján nagyobb is volt az áradás a vendéglőben, mint a Dunában! Mi, őrségen lévők, csak akkor mentünk a vendéglőbe, ha már nagyon átfáztunk vagy megéheztünk. Egyébként a Dunaparton raktunk tüzet, hogy csak úgy pattogott a gránitkövezet. Akkor minden szabad volt.

Mikor aztán a jég már elment, a délutáni órákban fenyőfákat fogdostunk ki a Dunából, a melyeket az ár hozott magával, sőt még szegényes bútordarabokat is.

Ó-Budán a víz előntötte az utcákat, oda rendelték hát s ott egyik házból, melyet a bizottság veszedelmesnek talált, a másikba hurczoltuk át a lakosságot.

Végre apadásról jött értesítés. Megszabadultunk az éjjeli szolgálattól. Milyen öröm volt, hogy végre levetközve fekhettünk le a meleg ágyba!

Így éltek a halászok az 1876-i árvízveszedelemkor, mintegy négy hétig.

A veszedelem alatt az öreg halászok megjósolták, hogy az idén sok hal lesz és igazuk is volt. 1876. őszén igen sok halat hoztak, különösen az apatiniak, Budapestre.

A legtöbb hal a Kopácsi-tóból került ki; ezek a halak rém kövérek voltak, mintha magtárból éltek volna, de életerejük igen gyenge volt úgy, hogy ha egy bárka 100 mázsával indult fel, alig maradt benne 30 mázsa élő, a többi elpusztult az úton. Hirtelen megnőttek és csontrendszerük igen gyengének maradt meg. Olyan finom és gyenge volt az egykilós hal csontrendszere, hogy a rendszeren fejlődő félkilós halé is erősebb volt nála. A Kopácsi-tó hirtelen növevénye halai soha sem voltak szívósak, de 1876-ban feltűnően kényesek voltak.

Nemcsak Apatinból, de Vukovárról és Dunaföldvárról is sok hal került fel. Már zajlott a Duna s még egyre jöttek a bárkák; némelyiket a jég közül kellett kifogni és csak annyi idő volt, hogy átmértük a halakat és a bárkákat téli állásba kellett vinni.

A dunaföldvári halak már szívósabbak voltak a kopácsi halaknál és így a pesti halászmesterek ezeket szívesebben és nagyobb árban vették is, a miért aztán az apatiniak nehezteltek. De hát a kopácsi halak, ha élve kerültek is a bárkába, néhány nap leforgása alatt mind elpusztultak, pedig kár volt értük, mert izre kitűnőek voltak, húsosak, sőt kövérek. Láttam köztük egy négykilós pontyot, a mit a legöregebb halászmesterek is megcsodáltak; halászlébe került, kibontásakor a belein valóságos zsírréteg feküdt és a hátán a hátúszókezdésig pedig valóságos szalonna; csontrendszere azonban nem állt arányban a hal nagyságával. Külseje úgy festett, mintha púpos lett volna; feje nagyon kicsi volt; háta meg szokatlan magas. (A mai gyorsan növevény nemes ponty typusa. Szerk.)

Az 1878-iki árvíz, noha elegendő bajt okozott, közel sem volt oly nagy, mint az 1876. évi. A halászokra nem is volt szüksége a hatóságnak. Volt azonban elég bajuk a rendkívüli időjárás folytán.

A Duna jege újév idején a nagy fagyok folytán elérte a 20—25 czm.-nyi vastagságot. A főváros alatt már nagyon lassan zajlott. Néhány nap múlva meg is állt a mai Ferencz József-híd és Erzsébet-híd között; az Erzsébet-hídtől lefelé pár száz méterrel még jég volt, azontúl pedig jégmentes maradt a Duna.

A Duna felvidékén abban az időben nagy havazások voltak, minek folytán a folyam egész hólavínákat gördített lefelé; ezekkel a hólavínákkal gyűlt meg a budapesti halászoknak a baja.

A nagy hideg következtében a Duna vize egyre apadt, a jégtorlódástól azonban nem folyhatott le a felső víz szabadon, a halászbárkákat mindennap beljebb és beljebb kellett jegelni, hogy szárazon ne maradjanak. Egy-egy ilyen beljebb jegelés már maga is fáradságos munka volt és ehhez járult még, hogy a fentebb említett hólavínákat úgy odaragasztotta a víz a bárka oldalához, hogy a lyukakat eltömte és nem juthatott friss víz a bárkában levő halakhoz, naponta kellett ezeket a hótömegeket eltisztítani, a mi bizony költséges és fáradságos munka volt.

A halászegények rém sokat szenvedtek, csizmájuk a víztől és a hólétől mindig át volt ázva és egy hónapon át sem került rá a sor, hogy egyszer is jól kiszáradjon.

Végre február végén a víz megemelte a Duna jegét, már az első nap estéjére egy félméterrel nőtt alól a víz, aztán megindult a jég s a víz szemlátomást áradt; most már alig győztük a bárkákat a parthoz közel vontatni, hogy a jég nyomásától mentesítsük.

A hirtelen áradás is igen sok fenyőszállfát hozott magával, de azokat már nem lehetett kifogni, mert a jég a főváros alatt túlsűrűn uszott lefelé és az ár rohama oly nagy volt, mintha a Kazánszorosban zúgott volna le. Egész állatseregletet is hozott a Duna jege: nyúl, róka, kutya, liba, kacsa úszott a fővároson keresztül. Mindez persze ingerelte a halászok vadászszünetét.

De a sokak közül csak egy csolnak vállalkozott a veszedelmes sportra. Egy kishalász indult neki társával. Még ismét partra bírtak jutni, Budafokon voltak. A hosszú út alatt csak két házikacsát sikerült befogniok, a melyet bizony az akkori időben 1 forint 80 krajczárért Budapesten bármely piacon is megvehették volna. Ez a vállalkozásuk tehát igen rossz üzletnek bizonyult.

A jégzajlás elmulta után annál jobb volt a halászat. A sok hólavina, fenékjég, a mit az ár már a jégzajlás után hozott magával, a halakat is felzavarta téli fekvőhelyükről és így a főváros alatti vizen a kishalászok bőven fogtak halakat.

A zöldár is hosszantartó volt ez évben és így az ártereken is sok halat fogtak össze, őszkor is meglehetősen sok bárka érkezett megrakodva hallal a főváros piaczára.

A harmadik nagy árvíz 1881-ben volt, a halászokra nézve a legkevesebb küzdelemmel járó.

A jégzajlás minden baj nélkül elmúlt.

A márcziusi árvíz pedig a halaknak nagyon kedvezett, a halak igen szépen szaporodtak az árterületen, mert sem nagy szelek, sem hideg esők nem voltak; csakhogy a sok halivadék az évben igen csenevész maradt, mivel az ár nem volt hosszantartó, a kiöntések mélyében visszamaradtak valósággal éheztek a nyári hónapokon át.

Az állóvizeknek őszi lehalászásánál nem is igen akadt a budapesti piacra való anyag, a fejletlen halak nagyja sóba került, a többi pedig az alföldi kis faluhelyeken értékesítették.

A következő évben azonban az új áradás végül megmentette a kis halakat.

Ezt az 1882. és 1883. évben is megérezték a halászok nemcsak a Dunán, hanem a Tiszán is. Ebben a két évben a ponty fogása igen gyakori volt és a pontyok oly egyforma súlyúak voltak, mintha mind egy anyától származtak volna.

Nem is emlékszem, hogy azóta a halszaporulatra oly kedvező árvíz és oly kedvező tavasz lett volna, mint az 1881-iki évben.

Az 1911. év tavasza itt az Aldunán ugyan igen kedvező volt időjárás tekintetben, de csak a tavakra nézve; magán a Dunán a tavaszi áradás bizony sem elég nagy és sem elég tartós nem volt.

A tavakban a víz már márczius 20—21-ike felé 16—17° C meleg volt, a halak meg is kezdték az ivásukat, az ivás ideje alatt, mely majdnem két hétig tartott, csak egy kis meleg eső hullott le, az pedig csak használt, mert a hal meleg időben és utána csak annál jobban ivik.

S. M. J.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület f. évi február hó folyamán a következő kérelmeket intézte a kereskedelemügyi miniszter úrhoz:

1. Halászciszimákhoz való anyag (szárbőr, talp, belsőanyag, fonál 1000 párhoz) kiutalását.
2. Halászszerzők előállítására még a múlt évi kendertermésből 250 q nyersanyag engedélyezését.

E két kérelem pártolását külön kérte a földművelésügyi miniszter úrtól is; azonkívül külön kérelemmel fordult oda:

3. Haltakarmány (50 q malomhulladék) kiutalása, illetőleg romlott liszt és magvaknak tógazdaságok részére való átengedése iránt.

Hálószerzőkhöz való anyag kiutalása. Az Orsz. Halászati Egyesület 1917. évi szeptember hó 12-én tartott választmányi ülésének határozatából az alábbiak részére kiutaltatott, kizárólag hálólézés és ínslég *Varga Mihály* szegedi, illetőleg nagybecskereki hálógyáros útján:

1. Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság 15 kg.
2. Brückler Mátvás (Nagygyaros) 15 kg.
3. özv. Bitó Ferenczné (Czibakháza) 200 kg.
4. Corchus Béla (Budapest) 200 kg.
5. Előszállási uradalom (Előszállás) 3 kg.
6. Gestettner Salamon (Győr) 10 kg.
7. dr. Hirsch Alfréd (Adonypusztaszabolcs) 10 kg.
8. Isgum Ferencz (Paks) 50 kg.
9. Kócsy Imre (Dunaföldvár) 100 kg.
10. Kovács József (Gönyű) 100 kg.
11. Kovács Péter (Szigetszentmiklós) 50 kg.
12. Láng Simon (Szabadka) 50 kg.
13. Lovrekovich Ferencz (Újvidék) 100 kg.
14. Mikosdi uradalom (Mikodpuszta) 1 kg.
15. őgróf Pallavicini Artúr (Écska) 10 kg.
16. Papp József (Budapest) 50 kg.
17. Singhoffer M. József (Beresztócz) 130 kg.
18. Stein Béla (Tiszavezseny) 40 kg.
19. Stögermayer Antal és a szolnoki kishalászok 200 kg.
20. Szeged sz. kir. város 250 kg.
21. Tóth Kálmán (Pécel) 40 kg.
22. Ungmezei sporthorgász egyesület (Ungvár) 8 kg.
23. Vécsey Károly (Bácsföldvár) 50 kg.
24. Velenczetavi tógazdaság 100 kg.
25. Veszprémi káptalan tógazdasága (Jutas) 15 kg.
- Összesen 1797 kg. Továbbá együttesen: 26. Borz Ferenczné (Esztergom). 27. Csilling András (Komárom). 28. Fojdl Antal (Tolna). 29. Gere Gy. József, (Szigetszentmiklós). 30. báró Glaubitz Tivadar (Budapest). 31. Heimlei Sámuel (Mezőtúr). 32. Hungli József (Paks). 33. Huszicska János (Komárom). 34. Illés Mihály (Adony). 35. Kacser István (Százhalombatta). 36. Kaiser Mátvás (Báta). 37. Kécső József (Tiszapolgár). 38. Kollár József (Zaláta). 39. Kovács Sándor (Érottomán). 40. Lábár János (Neszmély). 41. Lánati Ferencz (Ráczalmás). 42. Mojzer János (Nagybaracska). 43. Rada Tatits (Nádály). 44. Schmerti Ferencz (Títel). 45. Tiringer István (Dunapentele). 46. Tóth Lajos (Ókéske). 47. Warga Pál (Ráczeke) részére 1103 kg.; Hirschfeld Ármin debreczeni hálógyáros útján kiutaltatott együttesen: 48. Antalffy Antal és György (Szeged). 49. Erber Sándor (Komárom). 50. Göcs Károly (Jóka). 51. Glöckl Kristóf (Pozsony). 52. Hajnal Izidor (Kolozsvár). 53. Hartstein Lőrincz (Tiszadob). 54. Khin Lajos (Doborgoz). 55. Khin Kálmán (Vajka). 56. Khin István (Somorja). 57. Klein Sámuel (Tiszalúc). 58. Kramer Bernát (Tiszadada). 59. Maczelka Ferencz (Mártély). 60. Maskán Adolf (Dunacsún). 61. Schlesinger József (Mezőtúr). 62. Stojanovich Boldizsár (Nádudvar). 63. Szűcs Sándor és társai (Nádudvar) részére 600 kg.

Ezek a kiutalások megfelelnek az első alkalommal engedélyezett 5000 kg. nyersanyagból kapott készárú mennyiségének.

Az 1918. évi január hó 23-án tartott választmányi ülés határozatából azok részére, a kik az első alkalommal kötél- és zsinagút kértek, de olyat nem kaphattak s a kik a pamuthálóra voltak előjegyezve, de attól szintén elestek, továbbá az újonnan jelentkezők részére ugyancsak *Varga Mihály* szegedi, illetőleg nagybecskereki hálógyáros útján kiutaltatott hálószerzők előállításához szükséges anyag (lézés, ínslég, zsinag) az alábbiak szerint:

1. Balaton halászati részv.-társ. (Siófok) 1750 kg.
2. özv. Bitó Ferenczné (Czibakháza) 35 kg.
3. Brückler Mátvás (Nagygyaros) 4 kg.
4. Corchus Béla (Budapest) 50 kg.
5. Csanádi Ferencz (Szeged) 120 kg.
6. gr. Draskovich Pál (Németújvár) 6 kg.
7. Dölzl János és társai (Szeged) 60 kg.
8. Előszállási uradalom (Előszállás) 5 kg.
9. gr. Esterházy Béla (Bakonyszombathely) 5 kg.
10. Filipovics Ida (Szöllőske) 35 kg.
11. Filipovics Sámuel (Szöllőske) 40 kg.
12. Főhercegi halászati központ (Apatin) 300 kg.
13. Gerey Gyula (Déva) 13 kg.
14. dr. Goszthony Mihály (Bárdibükk) 20 kg.
15. Haltenyésztő részv. társ. (Budapest) 700 kg.
16. dr. Hirsch Alfréd (Adonypusztaszabolcs) 150 kg.
17. Huber János (Mohács) 25 kg.
18. Isgum Adámné és fiai (Tolna) 10 kg.
19. Iszkaszentgyörgyi uradalom (Iszkaszentgyörgy) 10 kg.
20. Jeszenszky András (Kisgöd) 30 kg.

21. Kacziba Sándor és társai (Tiszaujfalu) 20 kg.
22. Klein Bernát (Budapest) 60 kg.
23. Kopácsi halászok (Kopács) 100 kg.
24. Kovács József (Gönyű) 15 kg.
25. Kovács Péter (Szigetszentmiklós) 100 kg.
26. Lamm Miksa (Pél-pusztá) 3 kg.
27. Lipokatits Károly (Ráczeke) 100 kg.
28. Lovrekovich Ferencz (Újvidék) 300 kg.
29. Makk András (Mohács) 70 kg.
30. Meller Henrik (Csurgó) 20 kg.
31. Mikosdi uradalom (Mikosd-pusztá) 2 kg.
32. Németh Ferenczné (Budapest) 15 kg.
33. dr. Nagy Sándor (Gátér) 15 kg.
34. Pallavicini Artur őgróf (Écska) 12 kg.
35. Papp József (Budapest) 25 kg.
36. Papp Sándor (Vésztő) 5 kg.
37. Ráfás Máténé (Ráczeke) 75 kg.
38. Rehberger Sándor (Csorna) 15 kg.
39. Sárospataki gazdakör (Sárospatak) 30 kg.
40. Schmassmann Frigyes (Budapest) 15 kg.
41. Schneider János (Torontálalmás) 20 kg.
42. Schner András (Szentandrás) 300 kg.
43. Singhofer M. József (Beresztócz) 50 kg.
44. Stein Béla (Tiszavezseny) 20 kg.
45. Stögermayer Antal (Szolnok) 90 kg.
46. Szabó Román (Nyergesújfalu) 60 kg.
47. Szatmárvitkai h. t. (Szatmár) 20 kg.
48. Szécsényi Mihály (Erzsébetfalva) 15 kg.
49. Szolnoki kishalászok (Szolnok) 20 kg.
50. Br. Tallián Béla (Törökkanizsa) 30 kg.
51. Tolnai halásztársaság (Tolna) 30 kg.
52. Tóth Kálmán (Pécel) 15 kg.
53. Turi Mihály (Zenta) 20 kg.
54. Vécsey Károly (Bácsföldvár) 150 kg.
55. Velenczetavi tógazdaság (Velence) 530 kg.
56. Veszprémi káptalan (Jutas) 5 kg.
57. Gróf Wass Jenőné (Czege) 14 kg.
58. Zimmer Ferencz (Budapest) 25 kg.
- Összesen: 5768 kg.

A Hirschfeld Ármin debreczeni hálógyáros részére kiutalt nyers kender mennyiségből készült hálószerzők anyagokat a cég útján az alábbi rendelők kapják:

59. Blosberg József (Csap).
60. Borz András (Esztergom).
61. Brenners Dávid (Vásárosnamény).
62. Csoma János (Orósi).
63. Göndöcs István (Péterhida).
64. Grosz József (Géberjén).
65. Gulyás István (Hernádfürdő).
66. Gyurcsi Sándor (Pozsonyvezekény).
67. Hegedüs Pál (Tiszadorogma).
68. Hufnagel Gizella (Vajka).
69. Janovitz Jakab (Zétény).
70. Kása András (Bodrogsára).
71. Khin Mihály (Somorja).
72. Maskán Alajos (Orosháza).
73. Möricz András (Győrtelek).
74. Orbán Zsigmond (Halábor).
75. Petróczy József (Újkenéz).
76. Reberics Antal (Kúnszentmárton).
77. Síró József (Halábor).
78. Vágási János (Tiszabábolna).
79. Zsigmond Ignác (Dunakiliti).

Megjegyzendő, hogy az eddigi szállításoknál a szállított anyag ára *kilogrammonként* átlagban a következő volt: lézés 40 K, kötél 27 K, fonál 30 K. A jövőben való szállításoknál bizonyos emelkedésre el kell készülnie.

A Velencei tavi Halászati társulat f. évi február hó 4-én tartotta évi rendes közgyűlését Székesfehérváron *Dr. Klauz György* székesegyházi kanonok elnökletével.

Az igazgató jelentéséből kiemelendő, hogy a tóból az 1917. év folyamán kifogott hal mennyisége az előző évnek csak 600 o-a. Ennek legfőbb oka a tanult halászok hiánya, azok hadiszolgálatot teljesítenek s az itthon levők már öregek és ügyetlenek. A fajták aránya körülbelül azonos a múlt évvel; legfeljebb a csuka mennyiségének növekedése tapasztalható, a mire szükség is van, mert a ragadozó hal egyáltalán hiányzott a tóból. A múlt évi nagy szárazság a tó vizét is jelentékenyen megapasztotta, azonban a víz mégis egészséges maradt s olyanféle halpusztulásnak, mint az előző bővizű esztendőben, nyoma sem mutatkozott. A ponty fogási tilalma a múlt év tavaszán is fel volt függesztve; erre annál nagyobb szükség volt, mert még mindig igen nagy arányban kerül elő a régi, megnyult formájú ponty. A tó népesítése pontyivadékkal az üzembertnek megfelelően rendszeresen megtörtént.

A tavat környező községek piacainak hallal való ellátása bérlő részéről kielégítő. A lakosság pontyot és csukát kilogrammonként 3 K 60 fillérért, apró halat pedig 2 koronáért kap.

Tekintettel arra, hogy a ponty fogási tilalmának felfüggesztése a tó halászati művelésére igen jó hatással van, a bérlő pedig a rendszeres népesítésről, illetőleg az új nemes anyag betelepítéséről évről-évre bőségesen gondoskodik, a társulat a fogási tilalom felfüggesztését az idei tavaszra is kérni fogja a földművelésügyi miniszteriumtól.

A társulat igazgatási költségei mindössze 140 koronát tesznek ki, miután úgy a népesítés, mint az őrzés kiadásait szerződészerűleg a bérlő viseli.

VEGYESEK.

Palaeontológiai kutatások a harcztéren. A romániai fronton a mult év derekán *Guillaume Árpád* ezredes, egy honvéd gyalogdandár parancsnoka érdekes fölfedezést tett. Egy forrás mellett ugyanis menilítalában nagy *kövült halakat* talált. A leletről nyomban értesítette a M. Kir. Földtani Intézet igazgatóságát, a mely gondoskodott a halkövületek hazaszállításáról. E föladattal és az előfordulási körülmények helyszíni tanulmányozásával *dr. Leidenfrost Gyula* fővárosi tanárt bízták meg. *Leidenfrost dr.* a hadseregparancsnokság engedélyével a harcztérre utazott. Tapasztalatairól a Földtani Társulat január 30-iki szakülésén számolt be „Jelentés a József kir. herczeg hadseregsortijának arcvonalára tett gyűjtő kirándulásomról” című előadásában, melyet vetített képekkel illusztrált. Ismertette a bejárt terület földtani viszonyait s az alsó oligocén-korú halmaradványokat, melyek közt több eddig ismeretlen faj is akadt. Tudományos fejtegetéseit és következtetéseit a nagyszámú közönség feszült érdeklődéssel hallgatta.

A tengeri halászatról. A Budapesti Horgászok Egyesületében február 7-én *dr. Leidenfrost Gyula* nagy közönség előtt tartott érdekes előadást, melyben a tengeri halászatot és sporthorgászatot ismertette. Vázolta a nagyüzemű tengeri halászat fejlődését és eszközeit. Leírta a halászat legfontosabb termékeit s a biológiai kutatások gyakorlati eredményeit. Ismertetését statisztikai adatokkal illusztrálta. Előadásában főképp a magyar tengeri halászattal foglalkozott és hangsúlyozta a görzi kereskedelmi szerződés káros hatását. A magyar-osztrák és olasz kereskedelmi és hajózási egyezmény záradéka ugyanis a kettős monarchia tengeri halállományát teljesen kiszolgáltatta az olasz halászoknak. Beszélt még a motoros halászat fejlődéséről is és tengeri halászati törvény és felügyelőség megteremtését sürgette. Az előadást eredeti fényképek vetítésével élénkítette.

A Velencei tó behalásítása, pontyállományának gyorsan növekedésével való javítása érdekében ezidén is gondoskodás történt. Február hó 7-én reggel az iharosi tógazdaságból 23 hordóban összesen 920 kilogramm egynyaras ivadék — köztük sok a kedvelt tükrösponty — érkezett Velence állomásra kifogástalan állapotban, ami a szállításra nagyon kedvező idő árszámnak (fagyponthoz közeli hőmérséklet) tulajdonítható. A Velencei tó sok helyen vékony jégkéreggel volt borítva, de éppen az említett vasúti állomás előtti részén híg víz volt s így az ivadék hamarosan, minden nehézség nélkül belejutott új otthonába. Érdekes volt nézni az apróságokat, amint a tiszta, fenékig átlátszó nagy vízben tájékozódni kezdtek. A part felé csak néhány tévedt, a legtöbben azonnal befelé vették útjokat, hogy a nádasban, illetve a jég alatt eltűnjenek. Kissé aprók ugyan — átlag alig 2 dekások — de mert még kevés a csuka a tóban, remélhető, hogy két-három év múlva egy részük, mint két kilós „új ponty” fog hálába kerülni a halászok öröme.

Dr. U. E.

Az alsó holt Tiszába 300 kg. gyönyörű ponty-ivadékokat kaptam 10 nagy hordóban a Tiszaradvány-pusztai tógazdaságból, Cséffa állomáson feladva. Bár a vonat Gyomán 10 órát vesztegelt és így összesen 36 óráig voltak úton, a 2 dekás tükrös és nem tükrös nemes halacskák fogságukból kieresztve, egy pillanat alatt eltűntek nagy tavamban. Alig 15 darab került a kacsák számára, a melyek útközben megnyomódtak. A holt ágban különben még sohasem voltak olyan jó pontyfogások, mint most. *Sz. A.*

Szent Balázs és a halszálka. Szent Balázs napja, február harmadika, ezidén vasárnapra esett. A katolikus templomok, mint vasárnapokon rendesen, zsúfolva voltak ájtatos hívőkkel, a kik hosszú sorokban a szentély előtti lépcsőre térdeltek, hogy a pap két villaszerűen összetett és meghajlított égő viaszgyertyát tartva álluk alá, rövid latin ima kíséretében a kereszt jelével egyenként megáldja őket. Balázs napján ezt a czerimóniát minden katolikus templomban megtartják, de mivel ez a nap csak néha esik vasárnapra, a hívek nagyrésze nem ismeri. Most is, különösen nők, egymástól kértek felvilágosítást e szertartás jelentőségéről, de leg-

többször hiába, így hát csak szépen letérdeltek, alighanem úgy gondolkodva, hogy a szent áldás akkor sem lehet kárakra, ha nem tudják miért kapják. Mi azonban azt hisszük, hogy a „Halászat” elég illetékes arra, hogy ezt a felvilágosítás utólag megadja, mert ennek a kevéssé ismert katolikus szertartásnak az eredete egy — *torkon akadt halszálka.*

Szent Balázs örményországi püspök és vértanu († 316-ban) egyik csodatétele a halszálkától fuldokló gyermek meggyógyítása volt, melyet úgy végezt, hogy a fuldokló állá alá két keresztbe tett égő gyertyát tartott és imádkozott érte. Ennek a csodaételnek emlékére van a Balázs-áldás vagy „balászlás”, melynek végzése közben a pap azért imádkozik, hogy Isten óvja meg a híveket szent Balázs közbenjárására a torokbajoktól.

Sokan, persze, azt mondják, hogy „csodák — ha voltak is régebben — ma már nincsenek”, ezért kis gyermekeknek szálkás halat ne adjunk. De, ha hiszünk is csodákban, az óvatosság akkor se árt. Semmiképpen sem indokolt azonban az a finnyáság, a mely különösen a fővárosban tapasztalható a halvásárló közönség körében. Sokan azt hiszik, hogy a vágóharcsán kívül legfeljebb a pisztráng, a kecsge és a tok a jó hal, de ha ez nincs vagy drága, akkor megteszi még a nagy ponty is, a többi azonban nem kell, különösen nem a „fehérhal”, a mi „csupa szálka, még megfulladhat tőle az ember”.

Pedig nem egészen így van. A ponty pl. sokkal jobb ízű, mint a harcsa s a két kilós már alig szálkás. Viszont tapasztalásból tudom, hogy a fehérhalnak csúfolt, alig egy kilós *dévérkeszeg* megfelelő előkészítés után jobb lehet, mint a másfélkilós ponty, ha az utóbbiban a szálkát egészen hagyják. Hasonlóképpen a *paducz* is. Pedig hát szálka bizony van elég a dévérben is, a paduczban is. De ha úgy teszünk, mint a halász és a lepikkelyezés után éles késsel *nem mélyen*, de sűrűn, mintha metéltet készítenénk, bevagdossuk a hal mindkét oldalát, megírdaljuk, akkor az annyira kellemetlen Y alakú szálkákat olyan apróra metéljük, hogy azok bajt nem okozhatnak. A nagyobb csontokkal (bordákkal, csigolyákkal stb.) meg soha sincs veszedelem, ezeket megérzi a nyelvünk, ha véletlenül szánkba kerülnek.

Ha mégis baj történik halevésközben és egy nagy Y a torkunkban megakad vigyázatlanságunk következményeképpen, akkor a puha kenyérbélnél még jobb s majdnem bizonyosan segít egy nyers tojás lenyelése, mert ez a szálkát beburkolja s a torkot és nyelöcsövet sikamlóssá téve, leviszi a szálkát gyomrunkba. Ha pedig lenn van, akkor már se baj!

Dr. U. E.

Tógazdaságaimban gyorsnövésű pontyivadék, nagyobb tételekben eladó.

Czím: CORCHUS BÉLA, BUDAPEST, IX., BORÁROS-TÉR 3.

Ajánlok zsigeri tógazdaságomból körülbelül 2 dekás átlagsúlyú **gyorsnövésű**

pontyivadékokot.

Czím: **Tóth Kálmán, Pécel.**

ELADÓ NÉHÁNY MÉTERMÁZSA
GYORSFEJLŐDÉSŰ PONTYIVADÉK.

Czím: **MELLER HENRIK, CSURGÓ, Somogy m.**

Hivatalos árjegyzés Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyílt piaczaiban.

Áringadozások kilogrammonként fillérben.

Az árú neve	1918. január 21—26. között.			1918. január 28.—február 4. között.		
	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piacokon	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piacokon
		kicsinyben			kicsinyben	
a) Édesvízi élő hal.						
Ponty, nagy	1000—1100	1200—1500	} 800—1200	1000—1100	1200—1500	} 1000—1200
" kicsiny	850—900	1000—1200		850—900	1000—1200	
Harcsa, nagy	1800—2000	1800—2600	} 2400—2400	1800—2000	1800—2000	} 2400—2400
" kicsiny	—	1500—1800		—	1500—1800	
Csuka, nagy	—	1200—1600	} 1100—1100	—	1400—1600	} —
" kicsiny	—	1000—1200		—	1000—1400	
Fogassüllő, dunai	—	—	—	—	—	—
Kárász	—	600—600	700—800	—	800—900	700—800
Czompó	900—900	800—1200	700—800	900—900	800—1200	800—800
Márna	—	1100—1300	—	—	1000—1300	—
Keszeg	—	—	—	—	—	—
Pisztráng	—	3000—3000	—	—	3000—3000	—
Kecsege, nagy	—	—	—	—	—	—
" kicsiny	—	—	—	—	—	—
Apró kevert hal	—	—	600—600	—	—	600—600
b) Édesvízi jegelt (nem élő).						
Ponty, nagy	800—900	900—1200	} 700—900	800—900	900—1200	} 700—900
" kicsiny	650—750	700—900		650—750	700—900	
Harcsa, nagy	1400—1800	1700—2800	} 2000—2000	1400—1800	1800—2600	} 1600—1600
" kicsiny	—	1400—1600		—	1400—1600	
Csuka, nagy	900—1200	1000—1400	} 700—1000	900—1200	1000—1400	} 700—800
" kicsiny	600—800	700—1000		600—800	700—1000	
Fogassüllő, dunai	1600—2400	2000—2600	—	1600—2400	2000—2400	—
" balatoni nagy	—	2200—2400	—	—	2200—2800	—
" " kicsiny	—	—	—	—	—	—
Keszeg, balatoni	—	—	—	—	—	—
Garda, balatoni	—	—	—	—	—	—
Kárász	—	400—800	500—700	—	400—800	600—700
Czompó	600—700	400—1000	—	600—700	600—1000	—
Márna	—	800—1200	—	—	900—1200	—
Keszeg	—	400—500	340—400	—	500—900	300—400
Pisztráng	—	—	—	—	—	—
Lazac, rajnai	—	—	—	—	—	—
Kecsege, nagy	2000—2400	—	—	2000—2400	2400—3000	—
" kicsiny	—	—	—	—	—	—
Söreg	—	—	—	—	—	—
Viza	—	—	—	—	—	—
Apró, kevert hal	—	340—340	300—600	—	320—320	300—500
c) Rák.						
Folyami rák, nagy 1 darab	—	—	—	—	—	—
" " kicsiny 1 "	—	—	—	—	—	—

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavasz szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaul pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd.